

Moja vsak četrtlet in vsaka s pošiljanjem v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 din., na leto 16 din., četrt leta 8 din. Izven Jugoslavije 10 din. Naročnina se pošilja na upravništvo "Slovenski Gospodar" v Mariboru, Koroška cesta 5. Če se dopolnja do oddaje, naročnina se plačuje v naprej. Telefon Interurban št. 145.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravičeno sprejema naročninske inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglašitve primeren popust. Neizpolnjene reklamacije so polni odgovor. Čekoval račun pošilja urada Ljubljana št. 106. Telefon Interurban št. 145.

5. številka.

MARIBOR, dne 19. januarja 1925.

59. letnik.

Bog ne daj ostati doma!

Pašič in Pribičević dne 8. februarja na vsak način hočeta zmagati. Ako ne zmagata, se zruši centralizem in avtonomistična ureditev države se začneja. Ako ostaneta še nadalje v manjšini, pridejo njuni prijatelji korupcionisti, kakor minister Markovič, Jankovič, Kojič in drugi pred sodišče in nato v luknjo. Ako zmagata blok Korošec-Davidovič-Spaho-Radič, bodo morali člani sedanje vlade polagati oster račun o razsipavanju dveh milijard, ki so si jih iz državne blagajne brez privoljenja glavne kontrole nakazali za volitve. Zato hočeta zmagati.

Toda v ljudstvu nimata večine in če bodo volilci volili po svojem svobodnem prepričanju, padeta Pašič in Pribičević na dan volitve, kakor sta dolga in široka. Večino pa si hočeta dne 8. februarja dobiti poleg drugih vrst nasilja s tem, da t ljudje odvrata od volitve. Zato v Srbiji, Makedoniji, Dalmaciji, Vojvodini vlada zapira ljudi, o katerih ve, da bodo dne 8. februarja volili proti Pašiču. Zato je razpustila stranko hrvatskega naroda, Radičevo stranko, da bi Hrvatje zmedla, da dne 8. februarja ne bi šli voliti in bi vsled tega na Hrvatskem zmagali Pašičevi kandidati. Toda Hrvatje so dobro pripravljani in bodo kljub razpustu dne 8. februarja kakor en mož šli na volišče.

Tudi pri nas v Sloveniji skuša vlada vsaj en mandat dobiti tedaj, če ljudje voliti ne bi šli. Zato je že novembra, takoj po razpisu volitev, dala širiti med ljudstvo glasove: »Ne hodite voliti! Saj te volitve ne bodo držale dolgo.« Ko smo mi kot prvi vložili kandidatno listo, so kričali po svojih listih: »Lista Slovenske ljudske stranke bo razveljavljena«, samo da ljudje 8. februarja ne bi šli voliti. Da bi ljudstvo odvrnilo od volitve, so zahtevali, da se naj številko volišča zniža, da naj se celo po pet župnijski združi v eno volišče, da naj se volišča prestavijo daleč proč od cerkve v hribe. V rokah imamo telegram, ki ga je odposlalo tajništvo demokratske Pašič-Pribičevićeve stranke v Mariboru dr. Joža Rusu v notranjem ministru v Beogradu. Telegram se glasi: »Ako možno, premenite volišče Plat v volilnem okraju Smarje na volišče Sv. Katarina. Tajništvo JDS. Sv. Katarina je celo uro daleč od cerkve Sv. Križ na Slatinu, na samotnem kraju, kamor bi res marsikateri naš volilec težko šel. Volišče Sromlje pri Brezicah so hoteli odpraviti in Sromlječane poslati voliti v Artiče. Sam veliki župan mariborski dr. Pirkmaier je predlagal v Beogradu, da se številko volišč zmanjša. Ko so ga naši zaradi tega prijeli, se je izrazil: »Drugče pa ne morem na vsako volišče poslati orožnikov! Tako hočejo slovenskim volilcem uropati edino javno pravico, ki jo imajo: z volitvijo,

s krogličico svobodno voliti stranko in poslanca, ki mu je všeč in s tem vplivati na vodstvo državne uprave.

Zadnji čas so si zopet nekaj izmislili. Ker je Radičeva stranka razpuščena, agitirajo med ljudmi tako: »Hrvatje sedaj ne bodo dobili nobenih poslancev v skupščino; brez Hrvatov pa tudi Slovenska ljudska stranka ne bode mogla nič doseči. Zato raje ne hodite voliti! — Mj smo zgoraj že omenili, da Hrvatje že vedo, kaj bodo 8. februarja storili. Od vodstva Hrvaške zajednice imajo naravnost navodilo, da grejo dne 8. februarja vsi na volišče! Žalostno bi bilo, če bi se mi Slovenci, ki se smatramo za najbolj izobražene, na dan volitve dne 8. februarja ne bi šli voliti. Pred Hrvatji bi se morali sramovati, ako tudi mi ne bi tako enotno nastopili za svoje slovenske pravice, kakor Hrvatji za svoje hrvatske. Po vsej pravici bi nas Hrvatji pomilovali, če 8. februarja mi ne bi tako enodušno do zadnjega volilca šli na volišče, kakor bodo šli Hrvatji. Vsakdo, ki 8. februarja ne gre voliti, pomaga s tem Pašiču in Pribičeviću! Zakaj? Ako bo manjša udeležba pri volitvah, bo količnik, t. j. število, ki je potrebno za 1 poslanca, manjše in Pašičev kandidat dr. Pivko bo prej izvoljen. Ako pa se bodo volilci polnoštevilno udeležili volitve, bo količnik tako visok, da ga Pašičev kandidat gotovo ne doseže! In on ga ne sme doseči! Zato dne 8. februarja vsi do zadnjega volilca na volišče! Maščujte se za krivico, ki Vam jo hočeta Pašič in Pribičević prizadeti s tem, da Vam hočeta uropati volilno pravico!

Pravica in zakon sta na naši strani!

Velika nesreča naše države je tudi ta, da močno propada neodvisnost in nepristranost državnih uradnikov, zlasti pa onih od politične uprave ali oblasti. Komaj sta Pašič in Pribičević zopet dobila vlado, sta že kar čez noč in to brzojavno odstranila prejšnje nepristranske visoke politične uradnike, kakor velike župane, okrajne glavarje in druge ter ta mesta zasedla s svojimi pristaši in agitatorji. Ti ljudje stojijo in padejo s PP režimom in zato mu tudi služijo slepo in brezobzirno.

Po celi državi in tudi pri nas v Sloveniji se mnogi veliki župani, okrajni glavarji itd. ponižujejo na stopnjo navadnih strankarskih volilnih priganjačev za nesrečno politiko Pašiča ali Pribičevića. Kot uradni predstojniki pozivajo k sebi vse podrejene uradne organe doli do županov, ter jim nalagajo, naj delajo med ljudstvom za samostojne (Pribičevićeve) demokrate in za radikale.

Vlada, ki se poslužuje državnih uradnikov v strankarski volilni agitaciji, je tako slepa, da ne razume in ne vidi,

da so ti veliki župani, okrajni glavarji in drugi pri ljudstvu tako slabo zapisani, da ne morejo koristiti strankam, za katere delajo, ampak samo onim, proti katerim s doreba uradne oblasti nastopajo.

Drugo, česar se ne zavedajo ne vladinovi in ne brezvestni njihovi priganjači na uradnih in oblastnih mestih, je pa zakon ali postava. Naj sledi iz samega volilnega zakona nekaj odstavkov, ki se brezobzirno in brezvestno kršijo:

Vladinovem, ki se bavijo z naklepi, da na volišča ne bi postavili volilnih škrinjic nekaterih opozicijskih strank, pravi najprej člen 108 volilnega zakona: Kdor namenoma prekrši, uniči ali odnese kakoršnekoli spise o volitvah ali kakoršnekoli predmete, ki so potrebni za volitve itd., se kaznuje z ječo od 1 do 5 let in z izgubo državljanске časti. Kaznujejo se tudi poskusi. — Nadalje določa volilni zakon tudi to, da predsednikom volišča ni treba pustiti voliti, če niso popolnoma v redu prejeti celega volilnega materijala, t. j. vseh vloženih in potrjenih list ter za to potrebnih volilnih škrinjic in spisov.

V X. poglavju volilnega zakona so glede kaznivih dejanj sledeča določila: Člen 94: Kdor da ali obeta volilcu darilo ali mu ponudi ali obeta mesto v javni ali zasebni službi, da ga zavede, da za izvestno kandidatno listo glasuje ali ne glasuje, se kaznuje z zaporom do 1 leta in v denarju od 30 do 500 din. Prav tako se kaznuje tudi volilec, ki sprejme darilo, ali pa si ga da obljubiti za to.

Člen 95: Kdor primora volilca s silo ali s pretnjo, da stori kaj takega, kar je navedenega v členu 94 (da podpiše kandidatno listo ali je ne podpiše, ali da že dani podpis nanjo prekličje, ali za izvestno kandidatno listo glasuje ali ne glasuje), se kaznuje z zaporom od dveh mesecev do dveh let in v denarju od 400 do 4000 din.; ako se je pa to izvršilo z zlorabo oblasti, se kaznuje z najvišjo mero te kazni. Pretnja je podana, ako kdo volilcu grozi, da njemu ali bližnjim članom njegove rodbine stori kaj takega, kar se po zakonu kaznuje kot zločin ali pregrešek, ali pa z izgubo mesta v javni ali zasebni službi.

Člen 96: Politični uradniki in častniki v aktivni službi, ako priporočajo kandidate za poslance ali pa sicer vplivajo na sestavljanje kandidatne liste, se kasnujejo z izgubo službe ali čina.

Člen 97: Kot storilci dejanj, naštetih v členih 92, 93, 94 in 95, se kaznujejo tudi oni, ki so dali sredstva ali pa pomagali, da se izvrši eno izmed gorenjih dejanj. — Sodni okrožno sodišče. Dejanja zastarajo tekom 1 leta. Ovađ lahko vsakdo.

Vabilo k jubilejnemu romanju v Rim.

Letos obhajamo sveto ali jubilejno leto. Ves katoliški svet se pripravlja, da pošlje svoje zastopnike v večni Rim, kjer bo ob prestolu rimskega papeža središče vseh slovesnosti.

Lavantinci, tudi mi smo povabljeni! Vzdignimo sel Udeležimo se tudi mi tega romanja v kolikor mogoče obilnem številu! Sveti oče sami nas vabijo.

Ponuja se nam najlepša prilika — kdo ve, bomo li še doživeli kaj sličnega — videti večno mesto Rim, ki je sveto vsakemu katoličanu, stopiti na tla, ki so posvečena s krvjo krščanskih mučencev, občudovati najsvetejše cerkev na svetu, baziliko sv. Petra, počastiti grobova obeh svetih epistolov-prvakov, obiskati katacombe, podzemeljske grobove svetih mučencev, moliti pred svetinjami mnogotih svetnikov.

Kdo ne bi hrepenel, priti vsaj enkrat tja, kamor ga kličejo sveti oče, ki ga bodo, polni očetovske ljubezni, prijazno sprejeli in blagoslovili!

Tudi je upati, da bodo romarji med potom mogli obiskati še druga svetišča, n. pr. Asiisi, rojstni kraj serafskega sv. Franciška, Loreto z Nazareško hišico, svetovno znano Padovo, kjer je v veličastni katedrali grob sv. Antona Padovanskega.

Za jugoslovanske romarje je določen obisk Rima od 26. maja do 2. junija t. l. Je to binškošni teden. Na binškošni nedeljo bodo sveti oče maševali v baziliki sv. Petra v Rimu. Pri tej izredno lepi in zelo redki svečanosti, ki bode gotovo ostala vsem udeležencem za celo življenje v neizbrisnem spominu, bodo mogli navzočni biti tudi jugoslovanski romarji.

Rimski odbor poroča, da bodo imeli romarji, ako potujejo s skupnim vlakom vsaj 400 oseb, na italijanskih železnih polovino vožnje. Če se to upošteva in ako se računski za 1 liro 3.50 din, bodo stroški za romanje približno sledeči:

Za potnike III. razreda.

- Vožnja od Postojne do Rima in nazaj III. IO lir — približno 390 din.
- Stanovanje v skupnih spalnicah s posteljami, za 6 dni, 6 krat 10 lir, je 60 lir — 210 din.

Kdor hoče, si more naročiti boljše stanovanje, kakor je povedano spodaj pri II. razredu.

c) Hrana, namreč zajtrk, kosilo (juha, meso, prikuha, kruh, sadje, četrt litra vina) in večerja z jedili, kakor spoladne, skozi 7 dni, 7 krat 25 lir, je 175 lir — 615 din.

d) Dve legitimaciji (za železnico in za rimske prireditve) 30 lir — 105 din.

e) Razni skupni stroški 180 din. Skupaj 1500 din.

Za potnike II. razreda.

a) Vožnja kakor zgoraj 178.45 lir — 660 din.

b) Stanovanje v privatnih hišah, povprečno po 20 lir dnevno, 6 dni je 120 lir — 420 din.

Boljša stanovanja pri zasebnikih bodo po 30 lir, slabša po 14 lir, v hotelih pa po 50 do 150 lir dnevno.

c) Hrana, kakor zgoraj 615 din.

d) Legitimacije, kakor zgoraj 105 din.

e) Razni skupni stroški 200 din. Skupaj 2000 din.

Vožnja v I. razredu stane 279.35 lir — 1080 din.

Svoto 1500 din. za III., ali 2000 din. za II. razred je treba položiti brž pri prijavi ter poslati škofijskemu odboru, ki upa in se bo potrudil, da bo za to pravočasno oskrbel romarjem vozne listke od Postojne do Rima in nazaj s potrebnima dvema legitimacijama ter jim zagotovil v Rimu hrano in stanovanje, kakor tudi vodnike.

Razven tega bo moral vsak romar sam plačati vožnjo od doma do Postojne in nazaj (s 50% popustom za III. razred približno 100 din., za II. razred približno 200 din.) ter si za nepredvidene stroške, za hrano med potjo, za vožnjo po Rimu, za nakup spominkov itd., s seboj vzeti vsaj še 1000 din.

Romarji, ki se bodo vozili v III. razredu železnice, naj bodo torej pripravljani na skupni izdatek 2600 din., oni v II. razredu pa na 3200 din.

Ako bi vrednost lire padla pod din. 3.50, tedaj bi se znali stroški primerno zmanjšati. V tem slučaju bo odbor priskrbel tudi vozove v Rimu, da jih romarjem ne bo treba posebej plačevati. Ni pa izključeno, da bodo potrebna še doplačila. Vsekako bo odbor vodil natančne račune in se bodo morebitni prebitki, ki pa jih ni lahko pričakovati, udeležencem na željo vrnili.

Pravočasno se bo razglasilo, ali si bo moral vsak romar priskrbeti svoj potni list sam, ali pa se bo dobilo od strani naše države skupno potno dovoljenje. Na italijanski strani zadostuje od škofijskega potrjen seznam romarjev s njihovimi lastnoročnimi podpisi. Ta zaveza se bo z drugimi vprašanji vred (n. pr. vozni red, spored za obiskovanje svetišč v Rimu itd.) uredila pozneje.

Za sedaj je treba pred vsem, da se izve sigurno določeno število udeležencev. Kdor se torej po resnem premisleku odloči za romanje, naj se do dne 25. februarja t. l. oglasi pri svojem župnijskem uradu ter položi prej navedeni znesek.

Vse velečastite gospode dušne pastirje prav uljudno prosimo, da se za dobro stvar zavzamejo in to vabilo vernikom s prižnice preberejo, potem pa jih zasebno, v družini in pri drugih priložnostih navdušujejo za romanje v Rim in za nemale žrtve, ki so s tem združene. Gospodje bodo s tem storili dobro delo v dušno korist vernikov in za čast naše drage lavantinske škofije, ki naj bi nikakor ne zaostala za svojimi sestrami po vesoljnem krščanskem svetu.

Imena prijavljencev naj se zanesljivo do 1. marea t. l. naznani škofijskemu, položen denar pa naj se vpošlje po položnicah Spodnještajerske ljudske posojilnice (ček. rač. št. 10606).

Pripomni se, da bodo doma ostali in za nadomestovanje naprošeni gospodje duhovniki imeli brez posebne prošnje pravico biniranja; treba bo le njih imena naznani škofijskemu.

Lavantinci! Versko navdušenje in podjeten duh naj navdaja naša srca! Potem bo letošnje jubilejno leto tudi glede rimskega romanja za nas koristno in častno. Dobrotljivi Bog, delivec vseh milosti, pa naj blagoslavlja naše podjetje in naj pošlje svoje svete angele, da nas bodo spremljali na potu z doma v Rim in iz Rima domov!

V Mariboru, dne 14. januarja 1925.

Po naročilu in pooblastilu prevzvišenega nadpastirja sestavljeni škofijski odbor za jubilejno romanje Lavantincev v Rim:

Predsednik: dr. Ivan Tomazič. — Tajnika: Alojzij Rezman in Franc Molan. — Blagajnik: dr. Anton Jerovšek. — Odborniki: Franc Moravec, msgr. dr. Anton Medved, dr. Francšek Kovačič.